

Malaki

«*Malaki peyghember*»

¹ Perwerdigardin Malakigha yûklen'gen wehiy, u arqliq Israilgha kelgen: — ■

Birinchi munazire — Xudaning Israilgha bolghan muhebbiti

² — Men silerni sôyûp keldim — deydu Perwerdigar, — biraq siler: «Sen bizni qandaqmu sôyûp kelding?» — deysiler.

Esaw Yaqupqa aka bolghan emesmu? — deydu Perwerdigar, — biraq Yaqupni sôydûm, ■

³ Esawgha nepretlendim; uning taghlirini chöl qildim, mirasini chöl-bayawandiki chilbörilerge tapshurup berdim. ■

⁴ Édom: «Biz weyran qilindûq, biraq biz xarabileshten jaylarni qaytidin qurup chiqimiz» — dése, samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: —

■ **1:1 «yûklen'gen wehiy»** — ibraniy tilida «massa» dégen bir söz bilenla ipadilini. U «ademni qorqunchqa salidighan wehiy» hem «peyghemberning zimmisige yûklen'gen bir weziye» dégen ikki menini öz ichige alghan bolushi mumkin. ■ **1:2 Rim. 9:13** ■ **1:3 «Yaqupni sôydum, Esawgha nepretlendim»** — «palanchini sôydum, postanchigha nepretlendim» dégenlik ibraniy tilida adette «palanchini talliwaldim, postanchini ret qildim» dégen menini birqeder tekitleydighan ibare idi.

— Ular quridu, biraq Men örüymen; xelqler ularni «Rezillikning zémini», «Perwerdigar menggüğe ghezeplinidighan el» dep ataydu. ■

⁵ Silerning közliringlar buni körüp: «Perwerdigar Israil chégrasining sirtida ulughlandi!» — deysiler. ■

Ikkinchi munazire — kahinlarning wapasizliqi

⁶ — Oghul atisini, qul igisini hörmetleydu; emdi Men ata bolsam, hörmitim qéni? Ige bolsam, Mendin bolghan eyminish qéni? — samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar silerge shundaq deydu, i Méning namimni kemsitken kahinlar!

Biraq siler: «Biz néme qilip namingni kemsitip-tuq?» — deysiler. ■

■ **1:4 «Ular , yeni Édomlar quridu, biraq Men örüymen; xelqler ularni «Rezillikning zémini», «Perwerdigar menggüğe ghezeplinidighan el» dep ataydu»** — Édom xelqi Israilgha herdaim öchmenlik-adawet saqlap kelgenidi. Axirqi zamanda ularning zémini pütünley ademzatsiz bolup, «ot-gün'gürt köydüridighan», jinlarning makani bolidu (mesilen, «Obadiya»ni, «Yesh.» 34-babni körüng). Xuda Israilgha: «Mana Édom zémini herdaim tajawuz qilinip, sheherliri bugün'ge qeder xarabilikte turuwatidu, silerning ehwalinglar ulardin köp ewzel, silerde ibadexana, sheherler we aram-tinchliq bar, ulardin obdan sawaq élinglar!» dégendek bolsa kérek. Édomgha tajawuz qilghanlar Babilliqar (miladiyedin ilgiriki 587-586-yili) we Ereblerni (550-460-yili) öz ichige alghan.

■ **1:5 «Silerning közliringlar buni körüp: «Perwerdigar Israil chégrasining sirtida ulughlandi!» — deysiler»** — démek, yat eller (eyni chaghdiki butperes xelqler) Xudaning kelgüsida Édomning üstidin höküm chiqarghanliqini körüp, derweqe Uning tirik Xuda ikenlikini étirap qilidu. ■ **1:6 «kahin»** — muqeddes ibadexanida puqralar üçün mexsus qurbanliqni köydürgüchi xadim.

⁷ Siler qurban'gahim üstige bulghan'ghan ozuqni sunisiler; andin siler: «Biz néme qilip séni bulghap qoyduq?» — deysiler; emeliyette siler: «Perwerdigarning dastixinining tayini yoqtur» — deysiler. ■

⁸ Kor malni qurbanliqqa sunsanglar, bu qebihlik emesmu? Tokur yaki késel malni qurbanliqqa sunsanglar, bu qebihlik emesmu? Hazir buni séning waliyinggha sunup baq; u sendin xursen bolamdu? Sanga yüz-xatire qilamdu? — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar. ■

⁹ — Emdi, qéni, siler Tengridin bizge shepqet körsetkeysen dep ötünüp béqinglar; qolunglardin mushular kelgendin kéyin, U silerdin herqandiqinglarni qobul qilamdu? — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar.

¹⁰ — Aranglardin derwazilarni étip qoyghudek birsi chiqmamdu? Shundaq bolghanda siler qurban'gahimda bikardin-bikar ot qalap yürmeytinglar. Méning silerdin héch xursenlikim

■ **1:7 «Perwerdigarning dastixinining tayini yoqtur»** — «Perwerdigarning dastixini»ni qandaq chüshinimiz? Muqeddes ibadetxanida Xudagha atap béghishlan'ghan hemme qurbanliq we ulargha qoshulghan «ashliq hediyesi» we «sharab hediyesi» qatarliqlarning hemmisi «Perwerdigarning dastixini» dep atalghan. Kahinlarning bu dastixandiki bezi qurbanliqlardin bir qismini yéyish hoquq-ımtiyazi bar idi. ■ **1:8 «Kor malni qurbanliqqa sunsanglar, bu qebihlik emesmu? Tokur yaki késel malni qurbanliqqa sunsanglar, bu qebihlik emesmu?»** — Musa

peyghemberge chüshürülgen qanun boyiche, herbir qurbanliq nuqsansiz bolushi kérek idi. Kor, tokur, késel mal buyaqta tursun, hetta kichikkine dagh bolsimu bolmaytti («Law.» 22-babni, «Qan.», 15:19-21ni körüng).

yoq, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar, — we qolunglardin héchqandaq ashliq hediyesini qobul qilmaymen.

■ ■

Xudaning namini bulghash

¹¹ Kün chiqardin kün patargha Méning namim eller arisida ulugh dep qarilidu; herbir jayda namingha xushbuy sélinidighan bolidu, pak bir ashliq hediyesi sunulidu; chünki namim eller arisida ulugh dep qarilidu, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar. ■

¹² Biraq siler bolsanglar: «Perwerdigarning dastixini bulghan'ghan, uning méwisi, yeni ash-ozuqi nepretliktur» — déginginglarda, siler uni haram qil-isiler;

■ **1:10 «Aranglardin derwazilarni étip qoyghudek birsi chiqmamdu?»** — birsi ibadetxanining derwazilirini étiwetse, kahinlar yaki bashqilar Xuda aldigha mushundaq «napak qurbanliqlar»ni héch élip kirelmeytti. ■ **1:10** Yesh. 1:11; Yer. 6:20; Am. 5:21, 22.

■ **1:11 «Kün chiqardin kün patargha Méning namim eller arisida ulugh dep qarilidu; herbir jayda namingha xushbuy sélinidighan bolidu, pak bir ashliq hediyesi sunulidu»** — «xushbuy sélinidighan bolidu» dégen péilning shekli bek alahide, yat eller arisidiki beziler Xudagha ibadet qilghanda hetta «bash kahin»gha oxshash «xushbuy yandurush» imtiyazigha érishidu, dep puritidu. **«pak bir ashliq hediyesi sunulidu»** — ibraniy tilida «pak» dégen bu söz intayin alahide bolup, qurbanliq-hediyilerning «pak» (yaki bezide «nuqsansiz»)liqini teswirleydighan adettiki sözlerge qarighanda, «téximu pak»liqini bildüridu. Démek, eller (Yehudiy emesler) arisidiki beziler Xudagha ibadet qilghanda «Tewrat dewrdikiler»din téximu yaxshi, téximu pak birxil hediyeini Xudagha sunalaydu... Bu ishlar Injilda sherhlinidu (mesilen, «Rim.» 12:1-2).

¹³ we siler: «Mana, némidégen awarichilik!» deysiler we Manga qarap dimighinglarni qaqisiler, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar, — siler yarilan'ghan, tokur hem késel mallarni élip kélisiler. Qurbanliq-hediyilerni shu péti élip kélisiler; Men buni qolunglardin qobul qilamdimen? — deydu Perwerdigar. ■

¹⁴ Berheq, padisida qochqar turup, Rebge qilghan qesimini ada qilish üçün bulghan'ghan nersini qurbanliq qilidighan aldamchi lenetke qalidu; chünki Men ulugh Padishahdurmen, namim eller arisida hörmetlinidighan bolidu, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar. ■

2

¹ — Emdi, hey kahinlar, bu emr-perman silerge chüshti: —

■ **1:13 «...Manga qarap dimighinglarni qaqisiler»** — yaki «...uninggha qarap dimighinglarni qaqisiler» — démek, Xudaning dastixinigha. «siler yarilan'ghan... mallarni élip kélisiler...» — «yarilan'ghan ... mallar» belkim yirtquch haywan teripidin yarilan'ghan. Bundaq göshni hetta adem yésimu bolmaytti (Tewrat, «Mis.» 22:31). Bezi alimlar bu söz kala-qoylar «kishiler teripidin bulang-talangda tutuwélin'ghan» dégen menide dep qaraydu. ■ **1:14 «...Rebge qilghan qesimini ada qilish üçün bulghan'ghan nersini qurbanliq qilidighan aldamchi lenetke qalidu»** — Xudadin bir ishni tileydighan yaki Xudagha teshekkür éytmaqchi bolghan Israillar bezide alahide bir qurbanliq qilishqa qesem ichidu, biraq «Xudagha ésil malni sunimen» dep qesem ichken bu «aldamchi» uning ornigha «napak» (qotur, déghi bar) bir malni almashturuwétidu.

² Siler anglimisanglar, namingha shan-sherep keltürüşke köngül qoymisanglar, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar, — Men aranglarga lenetni chüshürüp ewetimen; silerning beriketliringlarchimu lenet qilimen. Berheq, Men allıqachan ularga lenet oqudum, chünki siler *sheripimge* köngül qoymidinglar. ■

³ Mana, Men uruqliringlarga tenbih bérimen, silerning yüzüngerde poq, héytinglardiki poqni sürimen; birsi silerni shu poq bilen bille apirip tashlaydu. ■

⁴ Shuning bilen siler Méning silerge bu emrni ewetkenlikimni bilisiler, meqset, Méning Lawiy bilen tüzgen ehdemning saqliniwérishi üçündür, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar. ■

⁵ — Méning uning bilen tüzgen ehdem hayatlıq hem aram-xatirjemlik élip kélidu; uni Mendin qorqsun dep bularni uninggha berdim; u Mendin qorqup namim aldida titrigenidi.

■ 2:2 Law. 26:14; Qan. 28:15 ■ 2:3 «Mana, Men uruqlirlargha tenbih bérimen» — ıbraniy tilidimu uyghur tiligha oxshash, «uruq» dégen söz hem ziraetlerning danlıri hem adem perzentlırını körsitidu. Belkim bu yerde qesten ikki bisliq menide ishılitilgen. «héytinglardiki poq» — héyttiki nurghun qurbanlıq qilin'ghan mallarning poqlirini körsitidu. Qurbanlıq qilin'ghan mallarning poqlirini ibadetxanidin élip chiqıp sirtta köydürüwétish kahlınların mes'uliyiti idi (mesilen, «Mis.» 29:14, «Law.» 4:11).

■ 2:4 «Méning Lawiy bilen tüzgen ehdem» — «Lawiy» hezriti Yaqupning 12 oghlıdin biri idi, shunga Israilning 12 qebilisidin biri bolghan. Musa peyghemberning dewride Xuda kahlınlıq xizmitini Lawiy qebilisige tapshurghan («Mis.» 32-bab, «Chöl.» 25-bab, «Qan.» 11:8-33-ayetlerni körüng).

⁶ Aghzidin heqiqetning telim-terbiyisi chüshmigen, lewliridin naheqliq tépilmighan; u aramliq-xatirjemlik hem durusluqta Men bilen bille mangghan, nurghun kishilerni qebihliktin yandurghan.

⁷ Chünki kahinning lewliri ilim-bilimni saqlishi kérek, xeqler uning aghzidin Tewrat-qanunini izdishi lazim; chünki u samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarning elchisidur.

⁸ — Biraq siler yoldin chetnep kettinglar; siler nurghun kishiler üçün Tewrat-qanunini putlikashanggha aylanduruwettinglar; siler Lawiy bilen tüzülgen ehдини buzghansiler — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar,

⁹ — shunga Men silernimu pütün xelq aldida nepretlik we peskesh qildim, chünki siler yollir-imni tutmighan, shundaqla Tewrat-qanunini ijra qilghanda bir terepke yan basqan.

Xelqning wapasizliqi

¹⁰ — Bizde bir ata bar emesmu? Bizni Yaratquchi peqet birla Tengri emesmu? Emdi némishqa her-birimiz öz qérindishimizgha wapasizliq qilip, atabowilirimiz bilen tüzgen ehdisini bulghaymiz? ■

¹¹ Yehuda wapasizliq qildi, Israilda hem Yérusalémda yirginchlik bir ish sadir qilindi; chünki Yehuda Perwerdigar söygen muqeddes

■ **2:10 «Bizde bir ata bar emesmu?»** — 10-17-ayetlerge qarighanda, «ata» dégen Xudani körsitidu. Biraq bezi alimlar u «hezriti Ibrahim»ni körsitidu, dep qaraydu.

jayini bulghap, yat bir ilahning qizini emrige aldi.

■

¹² Undaq qilghuchi, yeni azdurghuchi bolsun, azdurulghuchi bolsun, samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigargha ashliq hediyesini élip kelgüchi bolsun, Perwerdigar ularni Yaqupning chédirliridin üzüp tashlaydu.

¹³ Siler shuningdek shundaq qilisilerki, qurban'gahni köz yashliri, yigha, ah-zarlar bilen qaplaysiler — chünki U qurbanliq-hediyilerge héch qarimaydighan boldi, uningdin héch razi bolmay qolunglardin qobul qilmaydighan boldi.

■

¹⁴ Biraq siler: «némishqa?» dep soraysiler.

— Chünki Perwerdigar sen we yashliqingda alghan ayaling otturisida guwahchi bolghanidi; sen uninggha wapaszliq qilding, gerche u séning hemrahing we sen ehde tüzgen ayaling bolsimu.

¹⁵ Xuda *er-ayalni* bir qilghan emesmu? Shundaqla, buninggha Rohini qaldurghan emesmu? Xuda némishqa ularni bir qildi? Chünki U ulardin ixlasmén perzent kütkenidi. Emdi herbiringlar

■ **2:11 «yat bir ilahning qizini emrige aldi»** — «yat (ejnebiy) bir ilahning qizi» bu yerde éytighini, chetellik bir qiz bilen toy qilish emes, belki butqa choqunidighan bir qiz bilen toy qilish. ■ **2:13**

«qurban'gahni köz yashliri, yigha, ah-zarlar bilen qaplaysiler» — mushu «köz yashliri» Xuda xelqning dua-tilawetlirini (qurbanliqlar bulargha qoshulghan bolsimu) anglimighandin kéyin, ularning közidin chiqqan yash bolsa kérek. Bezi alimlar 14-ayetke qarighanda köz yashlirini wapaszliqqa uchrighan ayallarningki, dep qaraydu (ayallar adette qurban'gah aldida körünse bolmaytti, biraq ularning azabliq yashliri Xuda aldida «qurban'gahimni qaplighan» dep hésablighan). Bu közqarash orunluqtek bolghini bilen biz birinchi qarashta bolimiz.

öz qelb-rohinglarga diqqet qilinglar, héchqaysisi yashliqta alghan ayaligha wapaszliq qilmisun! ■

¹⁶ Chünki Men talaq qilishqa öchturmen, deydu Israilning Xudasi Perwerdigar, — shuningdek öz tonigha zomburluq chaplashturuwalghuchigha öchmen, — deydu samawî qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar.

— shunga qelb-rohinglarga diqqet qilinglar, héchqaysinglar wapaszliq qilmanglar! ■

Ehde elchisi kélidu - teyyar bolunglar!

■ **2:15 «Xuda er-ayalni bir qilghan emesmu? Shundaqla, buninggha Rohini qaldurghan emesmu? Xuda némishqa ularni bir qildi?»** — ayetning birinchi qismining terjimiliri herxil. Ulardin biri: «Kimde Rohtin (yeni, Xudaning Rohidin) azraq bar bolsila, hergiz undaq qilmaydu». Ibraniy tilida bu yerni chüshinish tes. Bezi alimlarmu bu ayetni Ibrahimning perzent körey dep, Hejerni élishi Sarahqa bir xil wapaszliq bolghanliqini bildüridu, dep chüshinidu. Biraq omumiy menisi hemmige ayanki, Xuda wapaszliqqa we (gerche Tewrat dewride Xuda Musa peyghember arqiliq talaq bérishke ruxset bergen bolsimu) talaq bérishke öch (16-ayetnimu körüng).

■ **2:16 «men talaq qilishqa öchturmen, deydu Israilning Xudasi Perwerdigar, — Shuningdek öz tonigha zomburluq chaplashturuwalghuchigha öchmen»** — kona zamanlarda birsi öz chapinini yaki tonini melum bir qizning üstige yapqan bolsa, bu heriket bu qizgha qoghdighuchi bolimen, uni emringe alimen, dégenni bildüretti («Rut» 3-bab, «Ez.» 16-babni körüng). Biraq mushundaq erler ayallirigha qoghdighuchi bolmayla qalmastin, ulargha herxil zulum-zorluqlarni qilatti yaki axirida ularni talaq qilatti; andin kéyin (11-ayet) butperes qiz bilen toy qilatti. Bashqa birxil terjimisi: ««Chünki u öz jorisigha öq bolup, uni talaq qilghan we shundaqla zorawanliq bilen tonini yapqan» deydu Israilning Xudasi Perwerdigar». Bu terjime toghra bolsa, Tewrat dewride Perwerdigarning: «öchmenlik talaq bérishke səwəb bolmaydu» dégen hökümini bildüridu.

17 — Siler sözliringlar bilen Perwerdigarning sewr-taqitini qoymidinglar, andin siler: «Biz néme qilip Uning sewr-taqitini qoymaptuq?» — deysiler.

Sewr-taqitini qoymighanliqinglar bolsa del: «Rezillik qilghuchi Perwerdigarning neziride yaxshidur, U ulardin xursen bolidu»; yaki «Adaletni yürgüzgüchi Xuda zadi nedidur?» — déginginglerde bolmamdu!

3

1 — Mana emdi Men Öz elchimni ewetimen, u Méning aldimda yol teyyarlaydu; siler izdigen Reb, yeni siler xursenlik dep bilgen ehde Elchisi Öz ibadetxanisigha tuyuqsiz kiridu; mana, U kéliwatidu, — deydu samawi qoshunlarning Ser-

dari bolghan Perwerdigar. ■ ■

² — Biraq Uning kelgen künide kim chidiyalisun? U körün'gende kim turalisun? Chünki U tawlighuchining oti, kirchining aqartquch sholtisidek bolidu;

³ U kümüşhni tawlighuchi hem éríghdighuchidek tawlap olturidu; Lawiyning balilirini sapshturidu, ularni altun-kümüşhni tawlighandek tawlaydu; shuning bilen ular Perwerdigargha heqqaniyliqta qilin'ghan qurbanliq-hediyeni sunidu. ■

⁴ Andin Yehuda hem Yérusalémning qurbanliq-hediyiliri Perwerdigargha kona zamanlardikidek, iliriki waqitlardikidek shérin bolidu.

⁵ Men hésab élishqa silerge yéqin kélimen; Men séhirgerlerge, zinaxorlarga, yalghan

■ **3:1** «Mana emdi Men Öz elchimni ewetimen» — ibranii tilida «Mana, Men! Men Öz elchimni ewetimen,...». «siler izdigen Reb, yeni siler xursenlik dep bilgen ehde Elchisi Öz ibadetxanisigha tuyuqsiz kiridu» — beziler «yeni»ni «we» dep terjime qilip «siler izdigen Reb we siler xursenlik dep bilgen ehde elchisi öz ibadetxanisigha tuyuqsiz kiridu» dep terjime qilidu. Lékin undaq terjime toghra bolsa, démek ikkinchi elchi Reb Özi bolmisa, ibadetxanini qandaqmu uning «Öz ibadetxanisi» dégili bolsun? Alimlarning köpinchisining pikriche, shundaqla bizningche, bu ayet boyiche ikki elchi kélidu; (1) Rebning yolini teyyar qilidighan elchi («Méning elchim») we (2) uningdin kéyinki Reb Özi; Reb yene «Ehde Elchisi» depmu atilidu. Bu ikki elchi, shundaqla «Ehde Elchisi»ning menisi toghruluq «qoshumche söz»imizde toxtilimiz. Bu elchining ewetilishi Xudaning xelqlerning étiqadisiz erz-dadlirigha bolghan jawabidur. Shunga «siler izdigen» we «siler xursenlik dep bilgen» dégenlerni kinayilik gep dep chüshinishimiz kérek. ■ **3:1** Mis.

23:20-22; Yer. 31:31-34; Ez. 36:26-28; Mat. 3: 11-12; 11:10; 24:12-16; Mar. 1:2; Luqa 1:76; 7:27; Yuh. 2:13-17; Yesh. 40:3; Ibr. 8:6; 12:24

■ **3:3** Ros. 6:7

qesem ichküchilerge, medikarlarning heqqini tutuwélip bozek qilghuchilargha, tul xotunlar hem yétim-yésirlarni xarlighuchilargha, yat ademlerni öz heqqidin ayriwetküchilerge, shuningdek Mendin héch qorqmighanlargha tézdin eyibligüchi guwahchi bolimen, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar. ■ ■

6 Chünki Menki Perwerdigar özgermesturmen; shunga siler, i Yaqupning oghulliri, tügeshmigensiler. ■ ■

7 — Ata-bowilirlarning künliridin tartip siler belgilimilirimdin chetnep, ularni héch tutmighan-siler. Méning yénimgha qaytip kélinglar, Men yéninglarga qaytimen, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar, — biraq siler: «Biz qandaqmu qaytip kélimiz?» — deysiler. ■

8 Adem Xudaningkini bulisa bolamdu? — Biraq Manga Méningkini bulap keldinglar. Siler yene: «Biz qandaqsige Sanga bulangchiliq qiliwatimiz» — deysiler. Siler «ondin bir» ülüsh öshrilirlarningni hem «kötürme hedieler»ni sun'ghininglarda

■ 3:5 «tézdin eyibligüchi guwahchi bolimen» — bashqa birxil terjimisi «mahir eyibligüchi guwahchi bolimen». ■ 3:5

Mis. 20:7; 22:22; Qan. 24:17; Am. 2:7 ■ 3:6 «Menki Perwerdigar özgermesturmen» — Xuda özgermes bolsa, Uning Ibrahim peyghemberge ewladliri Israil toghruluq bolghan wedilirimu özgermestur. «shunga siler, i Yaqupning oghulliri, tügeshmigensiler» — bashqa birxil terjimisi: «shunga siler, i Yaqup oghullirimu héch özgermigen». ■ 3:6 Zeb. 33:11-12; Pend. 19:21; Yesh. 14:26, 27; 25:9; 46:10. ■ 3:7 Zek. 1:3

shundaq qilisiler! ■

⁹ Siler éghir bir lenetke qaldinglar, chünki Manga bulangchiliq qiliwatisiler — siler bu pütkül «yat el» shundaq qiliwatisiler! ■

¹⁰ Emdi öyümde ashliq bolush üçün pütkül «ondin bir» ülüş öshrini ambargha élip kélinglar we shundaqla Méni sinap béqinglar, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar — Men asmanning dérizilirini chong échip silerge patquzalmighudek bir beriketni töküp bérédighanliqimni körüp baqmamsiler?

¹¹ Shundaq bolghandila Men silerni dep yene yalmighuchini eyibleymen, u topriqinglardiki méwilerini weyran qilmaymen; silerning bagh-étizliringlardiki tal üzümler waqitsiz tökölüp ketmeydu, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar. ■

¹² — Shuning bilen barliq eller silerni bextlik dep ataydu, chünki yéringlar ademni huzurlanduridighan bir zémin bolidu, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar.

Xalayıq yene qarshiliq körsitidu

■ **3:8 «kötürme hediye»** — mushu xil qurbanliq bir tereptin bezi qurbanliqlardin kahinlar üçün ayriwétilgen bir qismini, yene bir tereptin Xudagha atap béghishlighan herxil (meyli muqeddes qanun békitken yaki ixtiyari bilen bolghan) nersilerni teswirleydu.

■ **3:9 «Siler bu pütkül «yat el» shundaq qiliwatisiler»** — «yat el» mushu yerde Xudaning intayin kinayilik gépi. Xelq Uninggha yat bolup, butperes bir elge oxshaydu. ■ **3:11 «men silerni dep yene yalmighuchini eyibleymen»** — «yalmighuchi»

bolsa herxil ziyanlıq hasharet-haywanlarni (mesilen, chéketkini) körsitishi mumkin.

13 — Silerning sözliringlar Manga qattiq tegdi, deydu Perwerdigar, — biraq siler yene: «Biz sen bilen qarshilishidighan néme söz qilduq?» — deysiler. ■

14 — Siler: «Xudaning xizmitide bolush bihudiliktur» hem: «Uning tapshuruqini ching tutushimiz we samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar aldida matem tutqan kishilerdek yürüshimizning néme paydisi?» — deysiler,

15 hem shuningdek: «Tekebburlarni bextlik dep ataymiz; rezillik qilghuchilar ronaq tapidu; ular berheq Xudani sinaydu, biraq qutulup kétidu» — deysiler.

16 Perwerdigardin eyminidighanlar *buni anglap* pat-pat bir-biri bilen mungdashti; Perwerdigar uni nezirige aldi, sözlirini anglidi. Shuning bilen Perwerdigarning aldida Uningdin qorqup, Uning namini séghin'ghanlar üçün esletme bolghan bir xatire kitab yézildi. ■

17 — Bu kishiler bolsa Özümning alahide göherimni yighqan künide Méningki bolidu — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar — we Men xuddi adem öz xizmitide bolghan ogghigha ichini aghritqandek ulargha ichimni aghritimen. ■

18 Siler qaytip kélisiler we heqqaniylar bilen

■ 3:13 Ayup 21:14, 15. ■ 3:16 «Shuning bilen Perwerdigarning aldida Uningdin qorqup, Uning namini séghin'ghanlar üçün esletme bolghan bir xatire kitab yézildi» — bu kitabni qeyerde, asmanda yaki zéminda, yaki kim yazghanliqi déyilmigen. ■ 3:17 Mis. 19:5; Yuh. 10:29; Yesh. 62:3; Fil. 4:1; 1Tés. 2:19

rezillerni, Xudaning xizmitide bolghanlar bilen bolmighanlarni perq ételeysiler. ■

4

Axirqi zaman — Perwerdigarning küni

¹ — Chünki mana shu kün, xumdarki köydürgüchi kün kélidu; herbir tekebburluq qilghuchi hem herbir rezillik qilghuchi paxaldek bolidu; shu kélidighan kün ularni köydürüwétidu, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar, — ulargha ne yiltiz ne shax qaldurulmaydu. ■

² Lékin namimdin eyminidighan siler üçün, qanatlırıda shipa-derman élip kélidighan, heqqaniyliqni parlitidighan Quyash ornidin turidu; siler talagha chiqip bordaq mozaylardek qiyghitip oynaysiler; ■

³ siler rezillerni cheylep dessiwétisiler; ular Men teyyarlıghan künide tapininglar astida kül bolidu, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar.

■ **3:18 «Siler qaytip kélisiler»** — axirqi zamanda, Israillarning qaldısının öz zeminige qaytip kélishi yaki ölümün tirilishini körsitidu. ■ **4:1** Yo. 2:10, 31; 3:15; Yesh. 2:12-22; 13:6-13; 24:23; Am. 8:9; Mat. 24:29; Ros. 2:20; Weh. 6:12-13.

■ **4:2 «Namimdin eyminidighan siler üçün, qanatlırıda shipa-derman élip kélidighan, heqqaniyliqni parlitidighan Quyash ornidin turidu»** — «qanatlırı» belkim «heqqaniyliqni parlitidighan quyash»ning nurlirini körsitidu. «heqqaniyliqni parlitidighan Quyash» — ıbraniy tilida «heqqaniyliq quyashi» déyilidu. Mesihni körsitidu, elwette.

Axirqi dewet we béshare

⁴ — Men Horeb téghida pütkül Israil üçün qulum Musagha buyrughan qanunni, yeni belgilimiler hem hökümlerni yadinglarda tutunglar. ▣

⁵ — Mana, Perwerdigarning ulugh hem dehshetlik küni kélishtin awwal Men silerge Ilyas peyghem-berni ewetimen. ▣

⁶ U atilarning könglini balilargha mayil, balilarning könglini atilargha mayil qilidu; undaq bolmighanda Men kélip yer yüzini qarghash bilen uruwétimen.

▣ 4:4 Qan. 6:3 ▣ 4:5 Mat. 11:14; 17:11, 12, 13; Mar. 9:11, 12, 13; Luqa 1:17; 9:30; Weh. 11:3-12.

Muqeddes Kalam (latin yéziq)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Latin script

Copyright © 2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-09-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Dec 2025 from source files dated 12 Dec 2025

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5